

Insatser för kvinnliga läkare undersöks

Ett flertal undersökningar har visat att kvinnliga läkare är en utsatt yrkesgrupp. Nu ska Statens institut för psykosocial miljömedicin utvärdera insatser för kvinnliga läkare för att vetenskapligt klarlägga vad som har effekt.

– Både manliga och kvinnliga läkare mår dåligt, men kvinnor mår sämre än männen. Därför har vi valt att satsa på de kvinnliga läkarna, säger distriktsläkaren Pia Jansson von Vultee.

Bakgrunden till det nya forskningsprojektet är Bengt Arnetz studier av läkares situation. I det nya projektet, som finansieras av Rådet för arbetslivsforskning, ska Pia Jansson von Vultee tillsammans med Bengt Arnetz utvärdera tre olika typer av insatser för kvinnliga läkare.

Den första typen av insats är mentorprogram. Den andra typen är ett modifierat nätverk, där deltagarna får föreläsningar i t ex ekonomi, administration och ledarskap och inte bara träffas för att diskutera gemensamma problem. Den tredje typen av insats är rent kate-dral utbildning i ledarskap.

Personligt eller teoretiskt stöd

– Den första typen av insats står för ett stort personligt stöd till de kvinnliga läkarna medan den tredje typen erbjuder ett teoretiskt stöd, säger Pia Jansson von Vultee.

75 kvinnliga läkare från Uppsala, Stockholm, Örebro, Skövde samt eventuellt Göteborg och Linköping ska ingå i studien. De kvinnliga läkarna fördelas på de tre olika typerna av insatser. I projektet skiljer man dessutom på kvinnli-

ga läkare i chefsposition och de som är utan chefsposition från starten.

En första utvärdering ska göras efter ett år. Då ska insatserna vara genomförda.

– Så dags har det inte hänt så mycket objektivt med karriären, säger Pia Jansson von Vultee.

En andra utvärdering ska göras efter två år.

– Då räknar vi med att få svar på om satsningen lett till att de kvinnliga läkarna mår bättre.

I projektet ingår också en enkät till de kvinnliga läkarnas chefer med frågor om hur mycket man satsar på sina anställda.

Utvärderingen av insatserna görs från ett nolläge, dvs projektet är med från början och följer utvecklingen av insatserna. Tidigare har enbart retrospektiva undersökningar gjorts.

Kristina Johnson

Läkare kräver åldersgräns för värktabletter

Femtonåringar tar receptfria värktabletter tillsammans med sprit i tron att de blir fullare. Andra försöker ta livet av sig, och tioåringar har överdoserat.

Nu kräver läkare inom barn- och ungdomspsykiatri en åldersgräns för paracetamol.

Hans Persson, överläkare på Giftinformationscentralen har märkt att missbruket av paracetamol bland unga ökar och att det går ner i åldrarna. Det finns exempel på tioåringar som har tagit överdoser.

En undersökning gjord av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning förra året visar att 8 procent av pojkarna och 18 procent av flickorna i årskurs nio provat tabletter ihop med alkohol i tron att berusningen förstärks.

Rop på hjälp

Värktabletter används också av ungdomar som försöker begå självmord. Sveriges Radio Väst har talat med överläkare Peter Tallberg och avdelningschef Bosse Martinsson på Barn- och ungdomspsykiatriska akut- och utredningsavdelningen på Uddevalla sjukhus. De träffar många ungdomar som har använt värktabletter för att skada sig själva som ett slags rop på hjälp.

För att göra det svårare för ungdomar att få tag på läkemedel med paracetamol vill Martinsson och Tallberg ha en åldersgräns.

– Det borde inte vara lättare att köpa Alvedon än cigaretter och öl, säger Bosse Martinsson.

Eftersom många inte känner till riskerna med receptfria värktabletter efterlyser de också ökad information till både barn och föräldrar.

– Och givetvis måste barn- och ungdomspsykiatrien ha mer resurser för att jobba ute på fältet, konstaterar Bosse Martinsson.

En arbetsgrupp med representanter från Apoteksbolaget, Läkemedelsverket och Giftinformationscentralen diskuterar just nu lämpliga restriktioner för att förhindra att unga använder värktabletter på fel sätt.

– Preparaten borde inte säljas i självplock som karameller. Genom en mer kontrollerad försäljning ökar också chanserna till information, säger Hans Persson.

Örjan Mortimer, läkare på Läkemedelsverket, poängterar hur svårt det är att hitta en lösning på problemet. Individens frihet måste vägas mot riskerna.

– Receptfria läkemedel är något som folk verkligen vill ha, men vi tar mycket allvarligt på problemet och diskussioner pågår om snabba åtgärder, säger han.

Karin Andersson/TT

Bioteknikens risker och möjligheter utreds

En parlamentarisk kommitté ska utreda den moderna bioteknikens möjligheter och risker.

Det har regeringen beslutat. Uppdraget ska vara slutfört den 1 juni år 2000.

– Biotekniken utnyttjas redan i många olika sammanhang och väcker stora förväntningar, men också farhågor, säger utbildningsminister Carl Tham.

– Den nya tekniken öppnar möjligheter som ställer både individ och samhälle inför nya och svåra frågor och beslut. Ambitionen måste vara att ta vara på de fördelar som en väl avvägd och etiskt försvarbar tillämpning av biotekniken kan innebära, samtidigt som risken för negativa konsekvenser minimeras.

Den parlamentariska kommittén ska analysera den moderna bioteknikens möjligheter och risker, bedöma långsiktiga förändringseffekter samt lämna förslag till en övergripande politik för området.

Utredningen ska identifiera de frågor som kräver en vidareutvecklad konsekvensbedömning och fördjupad etisk diskussion. Genom ett öppet och utåtriktat arbetssätt ska kommittén främja debatt om biotekniken och dess konsekvenser för individen som patient, konsument, arbetstagare, företagare etc. •